

Fietsparkeren in de cloud

Langzaam maar zeker vindt de moderne technologie haar weg naar de stallingen. Als de voortekenen niet bedriegen, staan we aan de vooravond van een kleine technologische revolutie in de fietsparkeerwereld. CROW-Fietsberaad heeft een webbased standaard ontwikkeld, om alle toepassingen te koppelen in de cloud. De voordelen: meer regie voor de gemeente en modern gemak voor de fietser.

Otto van Boggelen – CROW-Fietsberaad

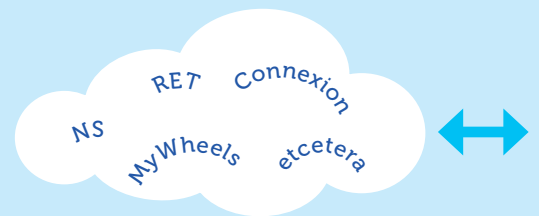
Het gonst een beetje in de fietsparkeerbranche. Vrijwel alle fabrikanten van fietsparkeervoorzieningen (de rekkenboeren) hebben samenwerking gezocht met high-tech bedrijven om intelligentie te kunnen toevoegen aan hun fietsparkeersystemen. Pro-rail heeft daar een belangrijke impuls aan gegeven, met aanbestedingen voor het HBF-systeem waarmee weesfietsen opgespoord kunnen worden. De NS is daarnaast druk bezig met de ontwikkeling van een toegangscontrolesysteem voor haar stallingen. Ook CROW-Fietsberaad doet samen met enkele gemeenten pilots om de mogelijkheden van barcodes en OV-kaarten te benutten.

Niet alleen in de stallingen, ook op straat en in de fietsdepots wordt de logistiek geoptimaliseerd. Amsterdam stuurt handhavers met apps op pad om weesfietsen op te sporen en de gemeente Utrecht heeft samen met het Centrum Aanpak Fietsdiefstal de afhandeling in het fietsdepot gestroomlijnd met een webbased applicatie.

De moderne technologie biedt nog veel meer kansen om het fietsparkeren efficiënter en klantvriendelijker te maken. CROW-Fietsberaad wil daar graag een bijdrage aan leveren. Enerzijds door samen met overheden opdrachten te geven voor innovaties, zoals de chip-fietskluis, die in opdracht van het Bestuur Regio Utrecht is ontwikkeld. Aan de andere kant willen we graag de verbindende schakel zijn tussen de verschillende toepassingen en technologieën, zodat zowel gemeenten als fietsers kunnen profiteren van de mogelijkheden die het internet biedt. Populair gezegd: een open webbased standaard voor Fietsparkeren 2.0, met gemeentelijke shareware en open data, waar marktpartijen hun eigen toepassingen op aan kunnen sluiten. Die rol past bij CROW-Fietsberaad, als onafhankelijk kenniscentrum van en voor de overheden.

Nationale stallingendatabase

De 'wolk' op deze pagina maakt het wat concreter. Een centrale rol is weggelegd voor de grote wolk in het midden, die

Barcode-stalling

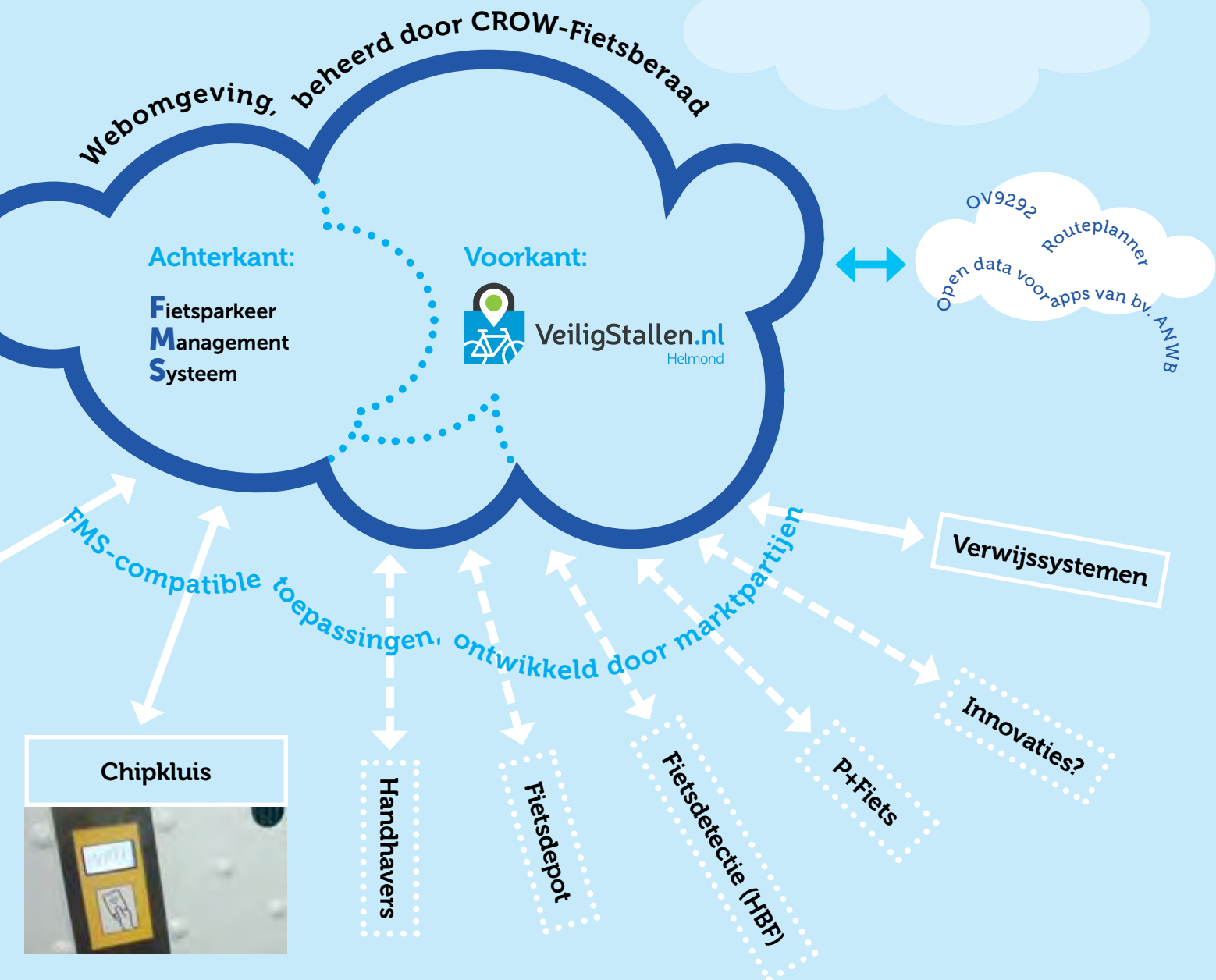
Chip-stalling

Fietstag

twee onderdelen bevat: het FietsparkeerManagementSysteem (FMS) voor gemeenten en de website VeiligStallen.nl voor de fietsers. In het FMS komen zoveel mogelijk relevante data voor de gemeente bij elkaar, zodat de beleidsmedewerker fiets(parkeren) één centrale plek heeft om te communiceren, te monitoren en eventueel te sturen. Zo kan een gemeente haar rol als regisseur van het fietsparkeren beter uitvoeren.

Voor elke gemeente is op dit moment in het FMS een basisfunctie beschik-

baar, waarmee men de beschikbare (bewaakte) stallingen op een kaart kan intekenen. Op deze manier werken we aan een nationaal databestand met alle veilige stallingmogelijkheden in Nederland. Fietsers kunnen via de website VeiligStallen.nl eenvoudig een veilige plek vinden voor hun fiets. Belangrijker nog is dat de database met veilige stallingmogelijkheden als open data beschikbaar is voor andere websites, routeplanners en app-bouwers. Het streven is dat fietsers in de toekomst de database met stallingen ook

kunnen raadplegen via bijvoorbeeld de parkeren-app van de ANWB, de routeplanner van de Fietsersbond of de ovplanners van de NS of 9292. Dat is het wolkje rechts van de centrale wolk.

Een andere functie van het FMS, die gemeenten relatief eenvoudig kunnen benutten, is een module om beeldschermen in de stallingen te voorzien van nuttige of aardige informatie voor de klanten van de stalling. Denk aan buienradar, openingstijden van de stallingen en plaatselijke nieuwtjes.

Stallingen koppelen

Voor meer mogelijkheden moet de gemeente eerst andere apparatuur koppelen aan het FMS. Dat is de onderste rij in het plaatje. Het kan gaan om apparatuur in de stalling of het fietsdepot of de apps die handhavers gebruiken op straat. Via het internet wisselen deze toepassingen gegevens uit met het FMS.

CROW-Fietsberaad heeft gesprekken gevoerd met verschillende marktpartijen om zoveel mogelijk toepassingen te ontwikkelen. We merken bij som-

mige bedrijven weerstand, omdat ze liever een eigen 'wolk' willen hebben, waar vaak ook weer een verdienmodel aan gekoppeld is. Voor de marktpartijen kunnen er inderdaad nadelen zitten aan een gestandaardiseerde 'fietsparkeerwolk'. Zo kunnen gemeenten makkelijker switchen naar een andere leverancier, die ook FMS-compatibele toepassingen levert. Anderzijds denken wij dat een 'gestandaardiseerde wolk' de toepassing van nieuwe systemen in een stroomversnelling kan brengen. En uiteindelijk gaat het om de voordelen voor de gemeentelijke regisseur en de fietsende klant.

Op dit moment zijn er vier toepassingen beschikbaar die gegevens uitwisselen met het FMS. Het gaat om drie verschillende toegangscontrolesystemen voor de stallingen (barcode, chip en tag), die functioneren in Apeldoorn, Helmond en sinds begin juni ook in Leeuwarden. Ook de chip-fietskluis die in opdracht van het Bestuur-Regio-Utrecht is ontwikkeld hangt aan het FMS. Hierdoor kan de gemeente nauwkeurig het gebruik van deze stallingen volgen: de actuele bezetting, de bezetting in de loop van de dag, het aantal lang gestalde fietsen, het drukste uur in het afgelopen jaar, het aantal verschillende gebruikers per maand, enzovoort.

Verwijzen en betalen

Omdat de stallingen en kluizen een (bijna) real-time verbinding hebben met de centrale wolk, kan de informatie over de bezetting ook gebruikt worden voor verwijssystemen naar vrije plekken. Een handige functie voor grote stationsgebieden met verschillende stallingen die geregeld vol zijn. Maar ook voor een fietser die zeker wil weten dat er nog

een kluis beschikbaar is op een klein stationnetje of bij een bushalte. Via de website VeiligStallen.nl kan de laatste fietser de vrije kluis meteen reserveren. De data over de actuele bezetting is eveneens open data, die we graag ter beschikking stellen aan app-bouwers en andere websites.

Gemeenten kunnen met het FMS ook de tarieven voor de stallingen en de kluizen instellen, bijvoorbeeld de eerste 8 uur gratis en daarna 1 euro per 24 uur. Momenteel wordt er nog geen gebruik gemaakt van deze betaallooptie, omdat alleen gratis stallingen zijn aangesloten. Het FMS is er echter wel op voorbereid. We denken dat de betaalfunctie kansrijk is om in de toekomst te sturen op stallingsduur, om onderscheid te maken tussen gunstige en minder gunstige locaties en om de tekorten op het fietsparkeren enigszins te beperken.

Ook fietsers profiteren van de centrale betaalfunctie. Natuurlijk willen de meeste fietsers liever niet betalen, maar als het dan toch moet, dan zo makkelijk mogelijk. Het FMS verrekent de stallingskosten met een centraal stallingstegoed dat gekoppeld is aan de fiets of de fietser. Geen gehannes meer met klein geld en één tegoed voor alle aangesloten stallingen in een gemeente of regio, of het nu gaat om een centrumstalling, een stationsstalling, een buurtstalling of een fietskluis. Fietsers kunnen het stallingstegoed op verschillende manieren opwaarderen: contact bij de beheerder, pinnen bij een betaalautomaat in de stalling of via een (familie-)account op de website VeiligStallen.nl.

Modern gemak

Het liefst zouden we het de fietser nog makkelijker maken, door een koppeling te maken met de klantenbestanden van relevante (vervoer-)bedrijven. Dat is de link met het wolkje links van de grote wolk. Heb je al een account bij bijvoorbeeld de NS, de RET of deelauto-organisatie MyWheels, dan kan het opwaarderen van het stallingstegoed ook via dat account. Want dat is wat de consument wil: modern gemak, met zo min mogelijk verschillende passen en accounts.

Tot nu toe hebben we dus alleen stallingen en kluizen aan het FMS gekoppeld. Graag willen we ook apparatuur van handhavers, logistieke systemen van fietsdepots en uitgiftesystemen voor P+Fiets koppelen aan het FMS. Met weinig fantasie zijn dan tal van nieuwe mogelijkheden te bedenken voor zowel gemeenten als fietsers. Enkele voorbeelden:

- Fietsers met een account krijgen automatisch een bericht als hun fiets weggesleept wordt door een handhaver.
- Met de app "Zoek mijn fiets" kun je eenvoudig je fiets terugvinden. Staat die in sector K van de stationsstalling of in het fietsdepot op het industrieterrein?
- Fietsers die hun fiets foutgeparkeerd hebben, kunnen in plaats van een boete ook kiezen voor het opwaarderen van hun stallingstegoed, zodat ze bijna dief van hun eigen portemonnee zijn als ze de volgende keer geen gebruik maken van de bewaakte stalling.

CROW-Fietsberaad nodigt gemeenten en marktpartijen uit om met ideeën te komen.

Pilot chipstalling Helmond van start

Gemakkelijk met een OV-chipkaart stallen

'Handig', 'werkt goed' en 'snel', veel positieve geluiden klinken in de nieuwe stationsstalling in Helmond. In de stalling, die sinds 9 februari open is, checken fietsers zelf in en uit met behulp van een OV-chipkaart of een 'Helmond fietst-kaart'. CROW- Fietsberaad voert samen met de gemeente en de NS een twee jaar durende proef uit om de mogelijkheden te testen van dit nieuwe toegangscontrolesysteem dat is gebaseerd op het Fietsparkeermanagementsysteem.

Eén van de vragen die centraal staan in de proef is: begrijpt de klant het systeem? Op een regenachtige maandagmiddag in mei lijken de meeste fietsers aardig gewend. Pasjes worden voor de scanners gehouden, fietsen weggezet, of opgehaald, de meeste in geroutineerd forensentempo. 'Handig, snel', vindt Femke Blankers. Ze gaat in Eindhoven naar school en gebruikt de stalling iedere dag. En ze is niet de enige die vooral het gebruiksgemak van de stalling roemt. Student Lars Durlinger zegt: 'Heel handig dat het werkt met een OV-chipkaart, die heb je toch.' De OV-chipkaart wordt namelijk gekoppeld aan een sticker met barcode op de fiets, waardoor fiets en fietser zijn verbonden.

Opvallend is dat van de 5500 individuele bezoekers in de eerste twee maanden, er 2000 geen OV-chipkaart hadden. Deze krijgen bij het eerste bezoek aan de stalling een rood pasje uitgereikt met de tekst 'Helmond fietst!'. Beheerder

'Ik vind de stalling chill', zegt scholier Hub Noten. 'O, nu vergeet ik bijna uit te checken. Dat is mij nog niet eerder gebeurd.'

'Ik vind het een fijn systeem, ik gebruik het elke dag. Dat het werkt met een OV-chipkaart is handig. En de stalling is ook veel beter dan die we hadden.' Zegt Nadja Luyben (22).

Harry de Ruijter: 'De aanschaf van een OV-chipkaart kost geld, veel mensen kopen daarom nog papieren kaartjes. En er zijn mensen die niet met de trein gaan reizen, maar bijvoorbeeld een evenement in de stad bezoeken.'

Sectoren

De stalling is in vijf sectoren ingedeeld en bij elke sector staat een scanapparaat. De bedoeling is dat een fietser eerst zijn fiets neerzet en dan zijn kaart bij het dichtstbijzijnde scanapparaat incheckt. In de praktijk blijkt dat een aantal fietsers eerst incheckt bij het scanapparaat bij de ingang en dan op zoek gaat naar een plaats. 'Die sectoren, daar let ik niet op', geeft Milou van Kemenade (21) toe. 'Ik zet hem altijd waar plek is.' Beheerder Marianne de Ruijter (geen familie van de andere beheerder): 'Ik leg dat altijd heel goed uit als

Sabrina Eikemans (19) checkt uit met haar rode Helmond-fietsst-pas. 'Ik was een tijdje mijn OV-chipkaart kwijt, en nu gebruik ik nog steeds deze pas voor de stalling.' Ze is blij met de stalling. 'Er wordt goed op je fiets gepast, je hoeft niet bang te zijn dat hij weg is.'

er iemand voor het eerst komt, maar dat kan blijkbaar nog beter.'

Het voordeel voor de fietser die wel incheckt bij de sector waar hij zijn fiets plaatst, is dat de fiets gemakkelijker terug te vinden is. Wie zijn pasje dan bij het zogenaamde Pinpoint of bij de beheerder laat scannen, kan zien in welke sector hij staat ingecheckt. Beheerder Marianne de Ruijter: 'Soms checken mensen ook eerst uit en gaan dan hun fiets zoeken. Dan kunnen ze hem niet vinden en dan komen ze naar ons. Maar dan zien wij alleen maar dat hij uitgecheckt is.'

De voordelen van het systeem met de sectoren zullen ook meer gaan leven als de stalling voller wordt (nu zijn er zelfs

op de drukke tijden vaak nog 800-900 plekken vrij), en het voor fietsers nuttig wordt erop te letten waar de lege plekken zijn. Ook als er in een stalling verschillende tarieven gelden voor verschillende sectoren - wat in principe met dit systeem mogelijk is - wordt het voor fietsers belangrijker op om de sectoren te letten.

Veiligheid

De meeste gebruikers zijn positief, maar af en toe uit iemand zijn twijfels. Niki Wouters (18 jaar): 'Ik vind de stalling niet veilig, iedereen kan binnenlopen en je fiets meenemen. Ik had liever het oude systeem met de bonnetjes.' Andere oud-gebruikers van de bewaakte stalling zijn niet zo bang voor diefstal. Trudie (54) en Albert Croese (59): 'Er wordt goed opgelet en het is nog gratis ook.'

Een proef met veel mogelijkheden

In deze eerste fase van de pilot wordt vooral de techniek uitgetest. Snappen fietsers hoe het werkt, kunnen beheerders ermee om gaan? Staan de scanpaaltjes op de juiste plek? Programmamanager Otto van Boggelen van CROW-Fietsberaad: 'Heel belangrijk in dit systeem is het samenspel tussen beheerder en techniek. Dat willen we in hier in Helmond goed testen.'

In een latere fase van de pilot wil CROW-Fietsberaad ook andere functies van het systeem uitproberen. Zo is er nu al het zogenaamde Pinpoint in de stalling gemonteerd, waar het mogelijk is te betalen. De gemeente Helmond heeft besloten voor de eerste twee jaar het stallen gratis te maken. Van Boggelen: 'Nu mag je hier 10 dagen blijven staan, je kunt als proef een optie mogelijk maken waarbij fietsers langer dan deze limiet mogen blijven staan, maar daarvoor betalen.'

Ook wordt gedacht aan een mogelijkheid van 'premium-stallen' waarbij fietsers tegen extra vergoeding een chip in het voorwiel krijgen, die extra comfort en beveiliging biedt, bijvoorbeeld alarmbellen die afgaan als een onbekende met de gechipte fiets vertrekt.

Daarnaast kan de stalling ook een rol krijgen bij het handhaven van foutgeparkeerde fietsers. Die zouden dan niet direct naar een depot op een industrieterrein worden weggebracht, maar als een soort tussenstap in de stalling worden gebracht, waar foutparkeerders ze tegen vergoeding kunnen ophalen.

Schermen geven aan waar de fiets staat, maar ook of er regen wordt verwacht.

De stalling is officieel niet bewaakt (al staat dat wel boven de deur), maar 'een stalling met toezicht'.

Trudie (54) en Albert Croese (59) zijn blij met de nieuwe stalling: 'We gaan heel vroeg naar ons werk, vooraan is er dan altijd plaats. Je fiets blijft lekker droog. Er wordt goed opgelet en het is nog gratis ook.'

In de vroegere bewaakte en betaalde stationsstalling moest iedereen zijn dagstallingsbewijs of abonnement laten zien bij het verlaten van de stalling. De huidige stalling is officieel geen bewaakte stalling (al staat dat wel boven de deur), maar 'een stalling met toezicht'. Er is cameratoezicht, de beheerders zijn aanwezig van een kwartier voor de eerste trein tot een kwartier na de laatste trein, de controle is 'steekproefsgewijs': af en toe controleert de beheerder bij de uitgang of iemand wel de eigen fiets meeneemt.

De beheerders zijn positief over de verandering. Harry de Ruijter: 'We zijn van de centen af. Vroeger met de bonnetjes moest je altijd wisselgeld in kas hebben. Als je tot 01.00 uur 's nachts open bent, voelt dat niet veilig. Mijn vrouw zegt altijd: 'Je mag wel moe thuis komen, maar niet beschadigd.'

Weesfietsen

Elke middag scannen de beheerders alle fietsen of ze wel zijn ingecheckt en of ze er niet te lang staan, fietsen die er langer dan 10 dagen staan, worden apart gezet. Fietsen die 17 dagen blijven staan gaan naar het fietsdepot. Weesfietsen zijn met het nieuwe systeem gemakkelijk op te sporen. Beheerder Harry de Ruijter laat een rijtje van 25 fietsen zien. 'Dat zijn de weesfietsen, sommige staat er al langer dan 17 dagen, we zijn nog coulant in de beginperiode.'

Ook de fietsen die niet zijn ingecheckt worden apart gezet. Een meisje komt een beetje boos de beheerdersruimte binnen: 'Mijn gestolen fiets staat hier in het rek'. Blijkt dat haar fiets al die tijd in stalling heeft gestaan, maar ze had hem niet ingecheckt en zo was hij niet terug te vinden.

Student Lars Durlinger: 'Heel handig dat het werkt met een OV-chipkaart, die heb je toch.'

Chipkluizen bij provinciehuis Noord-Holland

De proef waarbij het Fietsparkeermanagementsysteem wordt ingezet voor de aansturing van chipkluizen die in Zeist zou plaatsvinden, is verhuisd naar het provinciehuis Noord-Holland. Daar testen nu ambtenaren van de provincie de fietskluizen. Anders dan de gewone fietskluizen van de NS zijn deze kluizen gemakkelijk per dag te reserveren en te betalen. Als de pilot slaagt, dan wil de provincie de chipkluizen gaan plaatsen bij een aantal haltes van R-Net, het hoogwaardig ov-netwerk in de Randstad. Daar staan nu 270 fietskluizen die slecht worden gebruikt, slechts 40 mensen huren zo'n fietskluis. Het nadeel van de huidige door NS-fiets geëxploiteerde fietskluizen is dat de kluizen voor een jaar moeten worden gehuurd. Gebruikers krijgen dan een sleutel opgestuurd. De chipkluizen kunnen per dag worden gehuurd en gemakkelijk worden gereserveerd, als men wil zelfs voor een jaar. Daartoe moet de gebruiker een OV-chipkaart hebben (of een andere kaart met een RFID-chip) en een account hebben op Veiligstallen.nl. Betaling gaat achteraf. De kluizen zijn gratis in de pilot-periode die op 22 april van start ging.